

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
О.О. БОГОМОЛЬЦЯ**
Кафедра загальної і медичної психології

**МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ»

Освітній рівень другий рівень вищої освіти - магістр
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 221 «Стоматологія»

Автори: Лазуренко О.О., канд.психолог.наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри

загальної і медичної психології

Протокол № 2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри
загальної і медичної психології,
професор

Матяш М.М.

Тема № 1. Психологічні поняття та критерії професійної діяльності.

(практичне заняття – 2 години)

План заняття:

1. Професійна діяльність та її структура.
2. Завдання та методи психології професійної діяльності.
3. Професіографія.
4. Мотиви професійної діяльності.
5. Професійна успішність та здібності фахівця.
6. Професійно важливі властивості медичного працівника, медичного психолога.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Активність і діяльність
2. Структура діяльності особистості
3. Опанування діяльністю
4. Навички і вміння
5. Основні види діяльності
6. Особливості професійної діяльності лікаря

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

Активність та її види.

Зовнішня, фізична та внутрішня, психічна, діяльність

Роль діяльності в становленні особистості.

Опанування діяльністю

Тема № 2. Психологія професійного самовизначення

(практичне заняття – 2 години)

План заняття.

1. Визначення сутності поняття «професійного самовизначення» майбутнього фахівця.
2. Теорія професійного самовизначення.
3. Психологічні проблеми вибору професії.
4. Розвиток особистості в процесі професіоналізації
5. Профорієнтація як чинник успішного професійного самовизначення

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Характеристика професійного самовизначення особистості
2. Проблема вибору професії
3. Типові помилки при виборі професії
4. Професіографія. Психологічна класифікація професій
5. Професіограма. Професійна орієнтація особистості

6. Психограма. Професійні здібності особистості
7. Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

Професійне самовизначення і життєвий шлях особистості
Професіограма і психограма фахівця
Професіогенез особистості
Професіоналізм як результат професіогенезу
Гендерний аспект професійного самовизначення і становлення майбутніх фахівців
Етапи вибору професії

Тема № 3. Розвиток особистості в процесі професіоналізації

(практичне заняття – 2 години)

План заняття.

1. Професійне становлення особистості
2. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості
3. Чинники професійного розвитку лікарів
4. Особливості професіогенезу лікаря
5. Професійна Я-концепція як детермінанта професійного шляху особистості

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Проблема вибору професії.
2. Розвиток особистості в процесі професіоналізації: професіогенез особистості
3. Вікові та гендерні особливості професіогенезу.
4. Взаємозв'язок особистісного та професійного розвитку
5. Професіоналізм як результат професіогенезу
6. Специфічні проблеми професійного становлення лікаря.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

Професіоналізм як інтегративна характеристика зрілої особистості
Психологічні характеристики професіонала.
Позитивний і негативний професіогенез
Професійні здібності особистості
Професійна кар'єра і професійне становлення особистості
Мотивація особистісного і професійного вдосконалення

Тема 4. Поняття професійного становлення фахівця

(практичне заняття – 2 години)

План заняття.

1. Сутність поняття «професійне становлення»
2. Основні характеристики та психологічні особливості професійного становлення.
3. Етапи професійного становлення.
4. Особливості професійного становлення фахівця медичної галузі.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Особливості професійного становлення фахівця.
2. Професійна кар'єра: психологічний аспект
3. Критерії успішної кар'єри.
4. Професійна кар'єра і професійне становлення особистості.
5. Етапи професійного становлення.
6. Розвиток мотивів професійного і особистісного вдосконалення

Теми рефератів:

Психологічна діагностика особливостей професійного становлення.

Методи дослідження особливостей професійної кар'єри

Особливості професійного розвитку лікаря.

Бар'єри професійного розвитку

Психологічна готовність до планування професійного розвитку

Попередження «старіння» професійних знань, умінь, навичок через організацію неперервного професійного навчання

Тема 5. Психологічні особливості професійного становлення фахівця

(практичне заняття – 2 год.)

План заняття.

1. Сучасні наукові уявлення про професійне становлення фахівця
2. Сутність та етапи професійного становлення.
3. Ускладнення професійного становлення.
4. Кризи професійного становлення
5. Психологічні чинники професійного становлення лікаря

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина»
2. Особливості професійного становлення лікарів
3. Негативні для професійного становлення лікарів явища
4. Особливості різних етапів професійного становлення лікарів

Теми рефератів:

1. Професійне самовизначення та його етапи
2. Самореалізація особистості в професії.
3. Формування професійної ідентичності майбутніх лікарів.

Тема 6. Розвиток професійної спрямованості та компетентності лікарів на різних етапах професійного становлення

(практичне заняття – 2 год.)

План заняття.

1. Загальні особливості професійної спрямованості, компетентності та професійно важливих якостей майбутніх фахівців.
2. Особливості формування професійної спрямованості та компетентності майбутніх фахівців медичної галузі.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Професійні здібності.
2. Аналіз ключових компетенцій лікаря.
3. Особливості розвитку професійної спрямованості та компетентності фахівців від професійної адаптації до професійної майстерності

Теми рефератів:

Професійне самовизначення.

Особливості розвитку професійної компетентності та професійно-важливих якостей у фахівців медичної галузі

Чинники, що впливають на успішність професійного становлення

Психологічний супровід професійного становлення фахівців

Тема 7. Психологічний супровід професійного становлення лікаря

(Практичне заняття – 2 год.)

План заняття.

1. Зміст психологічного супроводу професійного становлення фахівців
2. Основний зміст, принципи та напрямки забезпечення професійного становлення фахівця
3. Заходи та рекомендації щодо сприяння професійному становленню фахівців медичної галузі

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Професійне становлення фахівця.
2. Особливості психологічного супроводу професійного становлення лікаря.

3. Забезпечення професійного становлення лікаря.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Загальні рекомендації щодо оптимізації професійного становлення
2. Практичні підходи та заходи щодо сприяння професійному становленню лікарів

Тема 8. Формування професійної ідентичності лікаря

(практичне заняття – 2 год.)

1. Поняття професійної ідентичності.
2. Модель професійної ідентичності лікаря.
3. Особистісне самовизначення. Ситуативне самовизначення.
4. Професійні стереотипи.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Поняття професійної ідентичності у психології.
2. Професійна ідентичність майбутніх фахівців.
3. Самовизначення і успішність професійної діяльності

Теми рефератів:

1. Самореалізація особистості в професії.
2. Формування професійної ідентичності майбутніх лікарів.

Тема 9. Психологічні складові професіоналізму

(Практичне заняття – 2 год.)

План заняття.

4. Поняття професіоналізму в психології.
5. Компоненти професіоналізму фахівця.
6. Професіонал як суб'єкт професійної діяльності.
7. Критерії визначення професіоналізму.
8. Професійні компетенції та компетентності фахівця.
9. Складові професіоналізму медичного працівника.

Питання для контролю та самоконтролю:

4. Професійне становлення фахівця.
5. Етапи професійного розвитку.
6. Поняття професіоналізму.

7. Критерії професіоналізму
8. Складові професіоналізму медичного працівника

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

Розуміння професіоналізму особистості та діяльності у зарубіжній та вітчизняній психології

Професіоналізм та непрофесіоналізм особистості

Професійні компетенції та компетентності фахівця.

Компоненти професіоналізму фахівця.

Тема № 10. Психологічна компетентність як складова професійної діяльності

(практичне заняття – 2 год.)

План заняття:

1. Поняття професійної компетентності.
2. Проблема визначення компетентності у психології.
3. Психологічна компетентність як складова професійної діяльності.
4. Структурні складові професійної психологічної компетентності лікаря.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Категорії «компетентність» і «компетенція» в психології.
2. Проблема компетентності в науці.
3. Проблема формування професійної психологічної компетентності майбутнього лікаря.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

Емоційний аспект професійної діяльності лікаря.

Психологічна готовність лікаря, медичного психолога до професійної діяльності.

Поняття емоційної компетентності в психології.

Розвиток професійної психологічної компетентності на різних етапах професійного становлення

Тема № 11. Вплив професійної діяльності на особистість

(практичне заняття – 2 год.)

План заняття.

1. Професійний розвиток.
2. Вплив особливостей професійної діяльності на особистість.
3. Етап формування професійних намірів. Етап базової професійної освіти. Етап професійної діяльності: стадія професійного становлення, стадія професійного росту, стадія професійного майстерства, стадія професійної реадаптації.
4. Кризи професійного становлення особистості.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Психологічні особливості та чинники професійного розвитку фахівців.
2. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості.
3. Чинники професійного розвитку лікаря.
4. Фактори кризи професійного розвитку.
5. Фактори професійного успіху

Теми рефератів:

Особливості професійного розвитку фахівців медичної галузі.
Професійна кар'єра і професійне становлення лікаря.
Бар'єри професійного становлення.

Тема № 12. Особливості свідомого планування і корекції професійного розвитку майбутнього лікаря

(практичне заняття – 2 год.)

План заняття:

1. Особливості професійного розвитку лікарів.
2. Сутність планування професійного розвитку.
3. Психологічні проблеми вибору професії
4. Психологія професійного самовизначення
5. Саморегуляція професіогенезу фахівця.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Психологічні особливості професійного самовизначення
2. Психологічні особливості та чинники професійного розвитку
3. Мотивація особистісного і професійного вдосконалення.
4. Бар'єри професійного саморозвитку
5. Особливості свідомого планування і корекції професійного розвитку майбутнього лікаря

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

Професійна кар'єра і професійне становлення особистості
Професійно обумовлені кризи як фактор особистісного і професійного розвитку
Типологія криз професійного розвитку

Аналіз власних психологічних проблем вибору професії, професійних криз особистості та співставлення їх з власними особливостями професійного життя. Дослідження індивідуальних особливостей свідомого планування і корекції професійного розвитку майбутнього лікаря

Формування психологічної готовності до свідомого планування професійного розвитку

Рекомендована література:

Основна:

1. Лазуренко О.О., Сміла Н.В. Психологічна готовність майбутнього лікаря до професійної діяльності. Навчально-методичний посібник. - К.: Інтерсервіс, 2018. - 111 с.
2. Лазуренко О.О. Проблема особистісно-професійного становлення майбутнього лікаря та шляхи її вирішення у практиці вищої медичної школи // Психологічний часопис. - №4 (14) 2018.
3. Лазуренко О.О. Формування емоційної компетентності майбутнього лікаря. – К., 2017.
4. Лазуренко О.О. Проблема саморегуляції та професійного самоздійснення особистості фахівця// Теорія і практика сучасної психології. - №3, 2018. – С.34-39
5. Лазуренко О.О. Тенденції модернізації професійно-психологічної підготовки лікарів: компетентнісний підхід / О.О. Лазуренко // Психологічний часопис. – №1 (11) 2018. – С. 87-100.
6. Тертична Н.А., Лазуренко О.О. Фаховий досвід та професійне вигорання медичних працівників // Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. Volume 25, Number 1, 2018. – С. 129-134.

Додаткова:

1. Вежновець Т.А. Соціально-психологічне моделювання кадрового менеджменту у сфері охорони здоров'я: автореф.дис....д-ра мед.наук: 14.02.03/ Т.А. Вежновець. – К., 2017. – 44 с.
2. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. – К.: ДП «Інформ.-аналіт.агенство», 2012. – 200 с.
3. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ника-Центр, 2009. – 400 с.
4. Лазуренко О.О. Емоційна компетентність лікаря: теоретичні підходи дослідження, проблема формування. – К., 2018.
5. Лазуренко О.О. Психологічні особливості формування емоційної компетентності майбутнього лікаря: дис. ... канд. психол. н. : 19.00.07. – Київ, 2017. – 270 с.

6. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти/За наук. ред.. С.Д.Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової – К.: Міленіум, 2004. – 264 с.
7. Тертична Н.А., Лазуренко О.О. Компетентність як ціннісна орієнтація у професійній підготовці медичного психолога / О. О. Лазуренко, Н.А. Тертична // Особистість та її історія: Зб. матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції. – Ніжин, 2017. – С. 103-105.